

СТАНОВИЩЕ

от Професор Радка Иванова Масалджиева, дм

Медицински университет – Пловдив, Катедра „Управление на здравните грижи“

За дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен 'доктор'
професионално направление 3.2. Психология (Психология на здравето)
докторска програма по Психология на здравето

Автор: *Розалина Евгениева Генева*

Форма на докторантурата: редовна

Катедра: „ОБЩА, ЕКСПЕРИМЕНТАЛНА, РАЗВИТИЙНА И ЗДРАВНА ПСИХОЛОГИЯ“

Тема: „*ПСИХОЛОГИЧЕСКИ ХАРАКТЕРИСТИКИ НА СЛЕДРОДИЛНАТА ДЕПРЕСИЯ ПРИ МАЙКИ И БАЩИ*“

Научен ръководител: проф. д.пс.н. Соня Карабельова

1. Общо представяне на процедурата и докторанта

Представеният комплект материали на хартиен /електронен носител е в съответствие с Процедурата за придобиване на ОНС „доктор“ в СУ „Св. Климент Охридски“.

Докторантът е описал общо 3 публикации по проблематиката на дисертационния труд: Две от тях са от участия в международни конференции, от които едната – вероятно публикувано резюме, а другата - под печат. Третата публикация е пълнотекстова в сп. „Клинична и консултативна психология“, също под печат.

Представяне на докторанта:

Розалина Генева е бакалавър по психология и магистър по Клинична и консултативна психология. Завършила е успешно следдипломно обучение по коучинг и обучение за обучители по социални умения. Понастоящем е на продължаващо обучение по психотерапия в областта на психодрамата, социометрията и груповата терапия. През месец февруари, 2017г. е зачислена в Докторска програма по Психология на здравето в Софийски университет „Св. Климент Охридски“, Философски факултет, Катедра по „Обща, експериментална и геметична психология“. От 2013г. работи първоначално като стажант и впоследствие като клиничен психолог на самостоятелна практика, както и като учител в Европейски пациентски форум. Говори английски и италиански. Участвала е в четири проекта.

Образователното и кариерно развитие на докторантката е благоприятна основа за избор на значим проблем от психологията на здравето, неговото проучване и анализ в дисертационен труд, както и за подпомагане практическото приложение на установените научни резултати.

2. Актуалност на тематиката

Следродилната депресия е клинично и социално значим проблем. Неговата актуалност, както необходимостта от проучването му се обуславят от:

1. Дебатът в литературата по отношение на границите на диагностичната категория;
2. Използването на различни времеви критерии при диагностиката на това състояние;
3. Сравнително високата честота, както и рискът от ненавременно разпознаване или подценяване.
4. Ненапълно изяснената етиология и други.

Разработваната тема е актуална както в диагностичен, така и терапевтичен план. Тук е важно да се отбележи отчитането на рисковете за следродилна депресия, както за родилката, така и за нейния партньор, чрез изследване на двойки родители. Това повишава степента на актуалност на проблемите, проучени в дисертацията.

3. Познаване на проблема

В дисертационния труд следродилната депресия при родители е представена посредством разглеждане на голяма част от обсъжданите в литературата съществени аспекти, като:

1. Етиология;
2. Честота;
3. Рискови фактори;
4. Връзка с биологични и психо-социални променливи;
5. Диагностични критерии;
6. Форми;
7. Терапевтични интервенции.

Теоретичната част показва, че докторантката се е запознала с измеренията на темата в специализираната литература, а в експерименталната част са демонстрирани умения за самостоятелна обработка и оценка на събраните данни, като резултатите са съпоставени с такива от други автори.

4. Методика на изследването

Избраната методика на изследване е съответна на поставената цел.

Проучването е срезово и съчетава качествени (полуструктурирано интервю) и количествени методи (пет скали за: следродилен дистрес, за тревожност и дистрес, за постнатална депресия, за възприета социална подкрепа и за потиснато следродилно настроение). Прилаганите скали се използват за първи път в България и са подробно описани и представени в приложение.

Целта, задачите и хипотезите са изложени ясно и логически последователно.

Изследвани са 145 души в ранна зряла възраст, главно градски жители, родители на деца от 0 до 36 месеца.

Сравнителният анализ на основа на качествено пилотно проучване, както и статистическите методи – описателна статистика, корелационни и регресионни анализи, методи за сравнение на средни и за анализ на вътрешна консистентност са приложени релевантно на поставените цели за обработката на данните.

5. Характеристика и оценка на дисертационния труд и приносите

Представеният труд съдържа 153 страници и е структуриран в 1/увод; 2/ три глави, включващи литературен обзор, цел, хипотези и задачи, методи и процедура, резултати; 3/ дискусия; 4/ заключение; 5/списък на литературата; 6/приложения. Включени са 57 таблици и 11 фигури с много добро качество.

Литературният обзор от 56 страници е подробен и задълбочен. Представени и обсъдени са съществени характеристики на депресията и постпарталната депресия и нейното влияние върху детското развитие и взаимоотношенията между партньорите. Рисковете за следродилната депресия – биологични и психосоциални, са анализирани на база на голям брой проучени публикации от 70-те години на 20-ти век до последното десетилетие. В отделен раздел са представени скринингови проучвания по време на следродилния период, като се обръща внимание на множество изследвани в тях аспекти и променливи, част от които са обект на дебат от изследователите, във връзка с установени различия по отношение на отделни параметри. В същия раздел са описани скали по тематиката на дисертационния труд и са оценени техните психометрични свойства.

Получените резултати като цяло потвърждават направените хипотези. Представянето на резултатите от качествено и количествено изследване е много добре структурирано, ясно и последователно. Адаптираните скали, използвани в количественото проучване, показват добра валидност и надеждност, което е потвърждение за достоверността на материала, върху който се градят изводите на дисертационния труд.

Установени са корелационни връзки между възприетата социална подкрепа и аспектите на следродилната депресия. Възприетата социална подкрепа е негативно свързана с отрицателните емоции и общия дистрес. Общите негативни ефекти, преживявани от младите родители, както и соматичната тревожност, се оказват важен фактор за маркерите за следродилна депресия.

Получените резултати са сравнени с тези от сходни проучвания на други автори, при което дисертантката показва способност за самостоятелно аргументирано разсъждение, с цел извеждане на връзки и зависимости между значимите променливи, както и самокритична преценка за собствените постижения и ограниченията на направеното емпирично изследване. Основните ограничения на проучването са свързани със структурата на извадката. Те са добросъвестно и детайлно изведени от авторката. Въпреки това събраните данни, според мен, са достатъчни за постигане на заложените в дисертационния труд цели, а именно – да се обърне внимание на важността на следродилната депресия, да се проучат връзките между психологически характеристики на родителите и следродилната депресия.

Дисертационният труд се основава на 75 източника, само на чужд език, главно английски.

В обобщение ще посоча, че тази работа на Розалина Генева има потенциала да провокира по-нататъшно изследване на характеристиките на следродилната депресия в България в нейната връзка с психосоциални рискови фактори. От направеното проучване са изведени седем напълно обосновани и балансирани приноса, състоящи се както в разкриване факторите за възникване и протичане на следродилната депресия, така и във възможностите за внедряване на получените резултати в бъдещата работа по повишаване информираността на населението с цел намаляване негативното влияние на рисковите фактори и провеждане на подходящи, базирани на доказателства и навременни интервенции за превенция и ефективни

здравни политики. Допълнителен принос е първоначалната адаптация на нови за страната методи, които са оценени като подходящи за използване в диагностиката на следродилната депресия и свързани с нея явления.

6. Преценка на публикациите и личния принос на докторанта

Дисертантката е първи автор на всички описани в автореферата публикации. И трите публикации са в тематиката на дисертационния труд.

Няма данни, които да оспорват авторството на настоящия труд. Демонстрираните знания и умения позволяват да се направи извод, че проведеното проучване, получените резултати и формулираните изводи са лична заслуга на докторантката.

Критични забележки и препоръки:

Допуснати са някои неточности в библиографията.

Бих препоръчала на дисертантката да запази научноизследователския си интерес към темата и да продължи с лонгитудинално проучване, което би могло да задълбочи познанията за характеристиките и възможностите за диагностика и интервенция на следродилната депресия.

7. Автореферат

Авторефератът включва добре подбрано съдържание и отговаря на изискванията. Представени са основните резултати с подходящи за целта таблици.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Представеният дисертационен труд на Розалина Евгениева Генева съдържа *научни и научно-приложни резултати, които представляват принос в науката* и отговарят на всички изисквания на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ) и Правилника за прилагане на ЗРАСРБ .

Дисертационният труд показва, че докторантката Розалина Генева притежава широки и задълбочени теоретични знания и професионални умения по научната специалност Психология (Психология на здравето), като демонстрира качества и умения за самостоятелно подготвяне и провеждане на научно изследване, обработка, анализ и представяне и съпоставяне на резултатите и изводите от него.

Поради гореизложеното, убедено давам своята *положителна оценка* за проведеното изследване, представено от рецензираните по-горе дисертационен труд, автореферат, постигнати резултати и приноси, и *предлагам на почитаемото научно жури да присъди образователната и научна степен 'доктор'* на Розалина Евгениева Генева в докторска програма по Психология на здравето.

8.10.2020 г.

Изготвил становището: Професор Радка Масалджиева, дм